

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

7. Międzynarodowy Festiwal — Muzyki
Europy — Środkowo — Wschodniej

eufonie

Poświęty i powidoki

Posłańcy: Bach /
Schubert / Čiurlionis

Warszawa — 27 listopada 2025

Posłańcy: Bach / Schubert / Čiurlionis

27 listopada (czwartek) ——— 19.30

Filharmonia Narodowa
Sala Koncertowa
ul. Jasna 5
Warszawa

Honorowy patronat: Jego Ekscelencja Valdemaras Sarapinas,
Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny Republiki Litewskiej
w Rzeczypospolitej Polskiej

Program koncertu

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis
(1875–1911)

Kwartet smyczkowy c-moll

aranżacja:

Vilhelmas Čepinskis (ur. 1977)
(1901/2022)

Allegro moderato

Andante

Menuetto

Johann Sebastian Bach
(1685–1750)

Koncert klawesynowy d-moll

BWV 1052

wykonanie na fortepianie
(1736)

Allegro

Adagio

Allegro

Franz Schubert
(1797–1828)

Kwartet smyczkowy d-moll

Śmierć i dziewczyna

aranżacja:

Gustav Mahler (1860–1911)
(1824/1896)

Allegro

Andante con moto

Scherzo: Allegro molto

Presto

Wykonawcy:

Litewska Orkiestra Kameralna

Siergiej Kryłow

dyrygent

Lukas Geniušas

fortepian

Posłańcy: Bach / Schubert / Čiurlionis

Rozpoczynający koncert *Kwartet smyczkowy c-moll* Mikalojusa Konstantinasa Čiurlionisa (1875–1911) wprowadza nas w świat tego niezwykle interesującego, choć mało znanego litewskiego malarza, kompozytora, dyrygenta chóralnego i literata, którego 150. rocznicę urodzin obchodzimy w tym roku. Choć był on związany przede wszystkim z Litwą, Polska również odegrała istotną rolę w jego życiu. Uczył się w szkole muzycznej księcia Michała Mikołaja Ogińskiego (wnuka słynnego Michała Kleofasa) w Plungianach na Żmudzi. Dzięki wsparciu finansowemu księcia kontynuował naukę w Instytucie Muzycznym w Warszawie (1894–1899) pod kierunkiem Antoniego Sygietyńskiego i Zygmunta Noskowskiego. W Warszawie studiował również malarstwo w Akademii Sztuk Pięknych (1904–1906) u Ferdynanda Ruszczycy i Konrada Krzyżanowskiego, nawiązał wówczas bliskie kontakty z polskim środowiskiem artystycznym, m.in. z Eugeniuszem Morawskim, również kompozytorem i malarzem. Co ciekawe, dopiero w wieku 30 lat Čiurlionis (pol. Mikołaj Konstanty Czurlanis) nauczył się języka litewskiego, częściowo dzięki swojej narzeczonej, litewskiej pisarce Sofii Kymantaitė. Dzisiaj to przede wszystkim na Litwie zachowana została pamięć o tym wybitnym malarzu i muzyku z przełomu XIX i XX wieku, uważanym za jedną z czołowych postaci litewskiej kultury.

Čiurlionis, autor prawie 400 utworów muzycznych i 300 obrazów, tworzył sztukę wykraczającą poza granice gatunków, przenosząc struktury muzyczne na płótno i przekształcając swoje malarskie wizje w dźwięki. Najbardziej znany jest z poematów symfonicznych *W lesie* i *Morze*. Wśród jego kompozycji kameralnych szczególnie miejsce zajmuje *Kwartet c-moll* (zaaranżowany na orkiestrę smyczkową przez Vilhelmasa Čepinskisa), z klasycyzującymi częściami skrajnymi i nostalgiczną częścią wolną z ekspresyjną linią melodyczną naszkicowaną na tle gęstego, nasyconego chromatyką akompaniamentu.

Kolejne pozycje w programie wieczoru to utwory dobrze znane miłośnikom muzyki, należące do żelaznego kanonu muzycznego. *Koncert klawesynowy d-moll* BWV 1052 (1738) Johanna Sebastiana Bacha (1685–1750), często wykonywany także na fortepianie, jest jednym z jego najbardziej imponujących dzieł w tym gatunku, olśniewając niezwykłą energią i siłą już od pierwszych taktów. Części skrajne, przypominające koncerty Vivaldiego (zwłaszcza *Koncert skrzypcowy D-dur „Il grosso mogul”*, RV 208) otwierają unisonowe ritornella, które rozwijają się w błyskotliwe dialogi solisty z orkiestrą. Środkowe *Adagio* wprowadza nastrojową, melancholijną aurę, kontrastującą z dynamicznym finałem.

Słynny *Kwartet smyczkowy d-moll „Śmierć i dziewczyna”* Franza Schuberta (1797–1828) powstał w okresie, gdy kompozytor, choć jeszcze młody, był już poważnie chory i czuł zbliżający się koniec. Wybitny twórca pieśni romantycznej wykorzystał w drugiej części utworu swój własny *Lied*, skomponowany kilka lat wcześniej do tekstu Matthiasa Claudiusa, który nadał tytuł całemu dziełu. Walka między życiem a śmiercią znajduje odzwierciedlenie w utworze poprzez silne kontrasty tempa, rytmu i tonacji, a finałowa tarantella – pełna synkop i nagłych zwrotów – przywodzi na myśl taniec śmierci. Wartość utworu docenił Gustav Mahler, który 70 lat po jego powstaniu zaaranżował go na orkiestrę smyczkową.

Mimo że wszystkie utwory zawarte w programie wieczoru zostały skomponowane w różnych epokach i reprezentują różne konwencje stylistyczne, charakteryzują się one wysokim stopniem ekspresji. Żadne z prezentowanych dzieł nie pozostawi słuchacza obojętnym ze względu na napięcie, które się w nich kumuluje – budowane stopniowo lub pojawiające się niczym gwałtowna burza. Zakres emocji jest ogromny – niepohamowana radość, która może być apoteozą życia, zestawiona jest z refleksją nad śmiercią. Jest tu zarówno światło, jak i cień.

Jolanta Guzy-Pasiak

Litewska Orkiestra Kameralna

Litewska Orkiestra Kameralna (LCO, założona w 1960 roku przez Sauliusa Sondeckisa) jest uznawana za jedną z najlepszych i najbardziej uznanych na świecie litewskich orkiestr. Odbywające się od wielu lat trasy koncertowe LCO, ambasadora litewskiej kultury muzycznej, objęły całą Europę,

dotarły zarówno do obu Ameryk, jak i na Kubę, do Egiptu, Republiki Południowej Afryki, Zjednoczonych Emiratów Arabskich, Australii, Tajwanu, Japonii, Chin, Kostaryki i Libanu. Litewska Orkiestra Kameralna nagrała ponad sto płyt winylowych i CD obejmujących szeroki repertuar.

Siergiej Kryłow – dyrygent

☐ Tomas Juskaitis

Żywiolowa muzykalność, głęboki liryzm i urzekające piękno dźwięku to wszystko cechy, które zapewniły Siergiejowi Kryłowowi

miejsce wśród najbardziej docenianych wykonawców naszych czasów. Za wybitny wkład w rozwój sztuki muzycznej Kryłow otrzymał liczne nagrody. W 2022 roku Litewska Filharmonia Narodowa uhonorowała go w sposób szczególny, przyznając mu insygnia honorowe I stopnia „W służbie muzyce”. Od 2008 roku Kryłow pełni funkcję dyrektora artystycznego i głównego dyrygenta Litewskiej Orkiestry Kameralnej, z którą zagrał ponad 200 koncertów na całym świecie.

Lukas Geniušas – fortepian

☐ Max Ardeev

Doceniony przez „The Guardian” za błyskotliwość i dojrzałość, Lukas Geniušas wyraźnie odróżnia się na tle pozostałych przedstawicieli swojego pokolenia.

Artysta słynie z elektryzującego kunsztu i wyrazistej osobowości. Geniušas występuje z recitalami w najbardziej prestiżowych salach koncertowych i jest zapraszany do współpracy przez czołowe orkiestry z całego świata. Obszerna i ciesząca się uznaniem krytyków dyskografia przyniosła mu takie nagrody, jak Płyta Roku w kategorii pieśni przyznana zarówno przez „Diapason”, jak i „Gramophone”.

Organizatorzy

Dofinansowano
ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Mecenas

Partner strategiczny

Patronat honorowy

Prezydent
miasta stołecznego
Warszawy

Partnerzy

Filharmonia
Narodowa

AMBASADA
REPUBLIKI LITEWSKIEJ
W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

INSTYTUT
ADAMA
MICKIEWICZA

KINOTEKA

Patroni medialni

TVP
KULTURA

dwójka
POLSKIE RADIO

RZECZPOSPOLITA

rp.pl

wysokieobcasy.pl

PORTAL
PRESTO

Glissando

POLSKA AGENCJA PRASOWA

naszemiasto.

Festiwal jest członkiem

Bilety

Bilety²⁴

eufonie.pl